

PAPEŽ JAN PAVEL II. ZEMŘEL

Papež Jan Pavel II. zemřel 2. dubna 2005 ve 21:37, po 26 letech, 5 měsících a 17 dnech svého pontifikátu.

Karol Wojtyła se narodil 18. května 1920 ve Wadowicích u Krakova (Polsko). Během 2. světové války začal „v podzemí“ studovat teologii. Na kněze byl vysvěcen 1. listopadu 1946 v Krakově, promován byl v Římě a Krakově. Od roku 1953 přednášel morální teologii v Krakově. V roce 1955 se habilitoval v polském Lublinu. 28. září 1958 se Karol Wojtyła stal nejmladším členem Polské biskupské konference jako krakovský světící biskup. Arcibiskupem v Krakově byl jmenován 13. ledna 1964. O 3 roky později ho papež Pavel VI. jmenoval kardinálem. Po smrti papeže Jana Pavla I. byl 16. října 1978 zvolen za 265. nástupce apoštola Petra právě kardinál Wojtyła, který přijal jméno Jan Pavel II. (slavnostní inaugurace proběhla 22. října 1978). Byl prvním papežem neitalské národnosti od roku 1523. 25. ledna 1979 podnikl papež Jan Pavel II. svou první zahraniční cestu – do Dominikánské republiky, Mexika a na Bahamy. Právě množství zahraničních cest se stalo jedním z typických rysů jeho pontifikátu. 4. března 1979 uveřejnil první encykliku s názvem „Redemptor Hominis“ (Vykupitel člověka). Následovalo dalších 13 encyklik. V červnu 1979 navštívil Jan Pavel II. rodné Polsko poprvé jako papež. Svou podporou odborového hnutí „Solidarita“, založeného v roce 1980, výrazně ovlivnil politický zvrát v totalitním komunistickém státě, který byl velmi důležitý pro další vývoj ve střední a východní Evropě. V listopadu 1980 podnikl papež svou první pastorační cestu do Německa, další v letech 1987 a 1996. Při své poslední návštěvě, po opětovném sjednocení Německa, symbolicky prošel Braniborskou bránou. 13. května 1981 byl Jan Pavel II. těžce zraněn při atentátu na Svatopetrském náměstí. 5. ledna 1983 bylo zveřejněno nové církevní právo, platné od listopadu toho roku. 11. prosince 1983 navštívil Jan Pavel II. jako první papež protestantský kostel. Tři roky poté byl jako první papež v novodobých dějinách církve hostem v židovském svatostánku – římské synagoze. 27. září 1986 se zúčastnil v Assisi jím iniciované společné modlitby světových náboženství za mír. 1. prosince 1989 navštívil papeže ve Vatikánu Michail Gorbačov. 2. listopadu 1992 papež rehabilitoval Galileo Galileia, astronoma odsouzeného inkvizicí v roce 1632. Na prahu Velkého jubilea roku 2000 zařadil českého kněze Mistra Jan Husa (upálen v Kostnici 1415) mezi reformátory církve.

Během svého pontifikátu absolvoval papež Jan Pavel II. 1,16 milionu kilometrů při 104 cestách mimo Itálii, což se rovná 29 cestám okolo světa. Z celkem 194 států světa jich navštívil 129. K tomu přistupuje ještě více než 140 pastoračních cest po Itálii a přes 300 návštěv farností v jeho římské diecézi. Nelze vyčíslit počet lidí, kteří ho slyšeli živě na cestách při jeho více než 2.400 promluvách. Největší bohoslužby ve filipínské Manile v roce 1995 se podle některých odhadů zúčastnily čtyři miliony lidí a při cestách do Polska mobilizoval během jednoho týdne až deset milionů svých krajanů. V seznamu papežových cest regionálně vede Evropa s 58 cestami, následována Amerikou s počtem 26 cest. Jasné preference vykazuje listina nejvíce navštěvovaných zemí. Do Polska cestoval 8krát, do USA a Francie 7krát, do Mexika a Španělska 5krát. 4krát navštívil Brazílii a Portugalsko. Německo, Rakousko, Česká republika, Slovensko, Kanada, Guatemala či Keňa uvítaly papeže 3krát. V uplynulých letech papež jednoznačně preferoval návštěvy na „Východ“. Z 18 zahraničních cest jich bylo 11 do bývalých států ovládaných komunisty – od Slovinska až po Kazachstán. Kolem Jubilejního roku 2000 se papež soustředil na původní oblast křesťanství na Blízkém východě a navštívil Egypt, Sýrii, Jordánsko a Izrael. Navzdory své neúnavné cestovatelské aktivitě nemohl navštívit některé země, k nimž patří Rusko, Čína, většina zemí jihovýchodní Asie a několik islámských států.

Historický význam měl politický vliv jeho první cesty do rodného Polska v roce 1979. Miliony lidí proudily na místa, kde mohly slyšet papeže, který se modlil za „obnovu“ země. Několik měsíců poté vzniklo masové hnutí „Solidarita“, které nakonec v dlouholetém boji odhalo moc komunistům, a tím zahájilo zánik komunistických režimů ve středovýchodní Evropě. Podobná politická zemětřesení vyvolal papež později v Chile, Paraguay, na Haiti a na Filipínách. „Poločas rozpadu“ tamních diktatur se po návštěvě papeže dramaticky snížil, protože opoziční hnutí byla slovy papeže povzbuzena a masová shromáždění s ním působila často jako iniciace pro nové společenské procesy. Rovněž opětovné vzplanutí hnutí za občanská práva na Kubě, které je nyní Fidelem Castrem brutálně potlačováno, se datuje od papežovy návštěvy v lednu 1998.

Hlavním cílem pastoračních cest hlavy katolické církve však zpravidla nebyly politické změny. Ve středu zájmu bylo především náboženské posílení křesťanů v příslušné zemi. Společenské zhodnocení zakoušela místní církev také intenzivním zpravodajstvím o papežových cestách. Ekumenická setkání se zástupci jiných vyznání a dialog s představiteli nekřesťanských náboženských společenství hrály rovněž důležitou roli. V uplynulých letech zřetelně poklesla průměrná doba trvání cest v důsledku papežových nemocí a pokročilého věku. Průměrná délka cest byla od roku 2000 čtyři dny. Rovněž počet veřejných vystoupení během zahraničních cest se výrazně snížil. Jestliže měl dříve papež denně průměrně pět promluv nebo kázání, v posledních letech již většinou jen jedno nebo dvě. Stále si však hlava katolické církve zachovávala mimořádnou přitažlivost pro velké množství lidí, a to především mladých.

Kolegium kardinálů, které musí 15. až 20. den po úmrtí nebo odstoupení papeže zahájit volbu jeho nástupce, má nyní celkem 183 členů (bez kardinála jmenovaného in pectore), z nichž 117 je oprávněno zúčastnit se konkláve, protože ještě nedosáhli 80 let. Jediným Čechem, který má právo volit nového papeže, je pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk.

*podle zprávy Tiskového střediska ČBK
(z ACAP 4/2005)*

PROHLÁŠENÍ KARDINÁLA MILOSLAVA VLKA K ÚMRTÍ PAPEŽE JANA PAVLA II.

Zemřel především velký člověk, velký křesťan, velký tím, že měl živou víru a osobní vztah k zmrtvýchvstalému Kristu, který je skutečně přítomen ve své církvi. Jan Pavel II. byl velkým člověkem, plným Ducha svatého, z jehož moci jednal. Projevem tohoto vztahu byla láska k chudým, trpícím a pronásledovaným, k mládeži a ke všem lidem. Za všech okolností byl věrný Kristu a jeho evangeliu. Dovedl rozpoznávat v Duchu svatém znamení časů a vtělovat správně evangelium do naší doby. Byl otevřený vůči všem křesťanům i vůči světu, který miloval. Jednal vždy pod mateřským vedením Panny Marie.

Bůh stojí za svou církví, kterou miluje a dovede v lásce připustit i takové věci, které jsou bolestné. Stojí za svým papežem, i jeho miluje a chce mu dát dobro ještě větší. Tato chvíle prožívaná ve víře a lásce není tragická. Bůh prohlubuje naši víru a učí nás naději. S tím přijímáme tuto chvíli. Naše srdce je plné vděčnosti, že Bůh dal dnešní církvi tak velikého papeže, a plní naději se díváme do budoucnosti.

Papež umírá v týdnu, kdy je liturgie plná Krista zmrtvýchvstalého, plná velikonočního aleluja. Tuto souvislost pokládám za velmi významnou, ano, i radostnou. Modleme se spolu s Pannou Marií za papeže a za církev.

*kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup pražský a primas český
(z ACAP 4/2005)*